

BCG-vaccination av unga gav långvarigt skydd

■ Redan 1935 utfördes en placebokontrollerad BCG-vaccinationsstudie bland 3 025 amerikanska indianer som vaccinerades 1–20 år gamla, och vars tbc-dödlighet reducerades med 82 procent enligt en följande 20-årsanalys [Aronson JD, et al. *AMA Arch Intern Med* 1958;101(5):881-93].

I den aktuella studien undersöktes samma patienter avseende protektionen mot tbc 50–60 år efter vaccinationen. Kliniska data från 1 483 BCG-vaccinerade och 1 309 matchade kontroller som fått koksaltinjektion 1936–1938 evaluerades under 1992–1998. Två BCG-stammar från Pasteurinstitutet användes: nr 317 från Calmette år 1926, och nr 575 från Guérin år 1938. 1 005 personer fick stam 317 och 478 stam 575. Vaccinerna färskpreparerades från BCG-kulturer i ett mobilt fältlaboratorium strax innan de gavs. Medianåldern vid vaccination var 7,6 år (0,1–20 år) i båda grupperna; 61 och 54 personer i vardera gruppen vaccinerades före 1 års ålder. Faktorer som kunde påverka tbc-insjuknande var lika fördelade i grupperna.

Vid dataanalysen hade i BCG-gruppen inträffat 27 tbc-fall och i placebo-gruppen 63. Antalet fall var 66/100 000 personår i BCG-gruppen och 138 i placebo-gruppen; protektionen mot tbc var

52 procent. Om hänsyn togs till olika riskfaktorer för tbc blev protektionen 55 procent.

Vid analys av data efter januari 1948 uppträdde pulmonell tbc i 35 fall/100 000 personår bland vaccinerade och i 73 fall i kontrollgruppen. Extrapulmonell tbc förekom i 9 fall/100 000 personår hos vaccinerade och hos 25 i placebo-gruppen. BCG hade nu 44 procent protektiv effekt mot död i tbc. Skyddseffekt mot tbc fanns alltså kvar 50–60 år efter vaccination med de använda BCG-stammarna, vilket visar att en dos av vaccinet kan ge mycket långvarigt skydd mot tbc.

Vi vet att individuella BCG-stammar har olika protektiv effekt. Den ursprungliga Billeux Calmette–Guérin har tyvärr gått förlorad. Under det sökande efter ett nytt vaccin mot tbc som pågår kanske man borde inventera vilka BCG-stammar som finns tillgängliga, och hur de bäst kan användas. Än så länge har inget bättre vaccin mot tbc än just BCG sett dagens ljus.

Björn Petrini

bjornp@mb.ks.se

Aronson NE, et al. Long-term efficacy of BCG vaccine in American Indians and Alaska Natives: A 60-year follow-up study. *JAMA* 2004;291(17):2086-91.

Dubbelpublikationer – visst finns de

■ I en undersökning av dubbelpublicering fann man att 103 av 1 131 undersökta artiklar publicerats minst två gånger. Sextio artiklar hade publicerats två gånger, 13 tre gånger, 3 fyra gånger och 2 fem gånger.

Författarna till den här refererade artikeln undersökte sammanlagt 141 systematiska översikter inom anestesi och analgesi. Översikterna hade listats in inom området accepterad databas. I 42 översikter fanns uppgift om dubbelpublikationer. Av övriga författare till översikterna svarade 14 att man identifierat men inte angivit dubbelpublikationer. Sammanlagt fick författarna relevant information från 56 översikter med 1 131 huvudartiklar.

Man fann sex olika mönster av dubbelpublikation: identiska material och identiska utfall med en dublett; identiska material och identiska utfall med två eller flera dubletter; identiska material och olika utfall; ökat antal prov/fall med identiska utfall; minskat antal prov/fall med identiska utfall och olika material och olika utfall.

I det senare hade de ursprungliga författarna bekräftat dubbelpublikationen

till författarna av överöversikten.

I 34 dubbelpublikationer angavs läkemedelsindustrin som sponsorer och 16 av dessa förekom i supplement. Tolv av dubbelpublikationerna var översättningar. I 64 procent av parvisa dubbelpublikationer överensstämde inte författarlistan.

Dubbelpubliceringar finns! – kanske i större utsträckning än vad vi egentligen vill tro. Den aktuella artikelns representativitet är svår att bedöma. Det finns inget mått på hur fullständig den använda publikationslistan är, och bara 56 av 141 översikter kunde användas. Vad som är en dubbelpublikation eller inte är givetvis också en bedömningsfråga. De beskrivna mönstren och det faktum att man fann upp till fem publikationer rörande samma material ger en fingervisning om att fenomenet finns och att det rimligen inte alltid är fråga om ett missstag. Redaktörer och granskare måste hålla ögonen öppna.

Jan Adolfsson

jan.adolfsson@smd.sll.se

von Elm E, et al. Different patterns of duplicate publication: an analysis of articles used in systematic reviews. *JAMA*. 2004 Feb 25;291(8):974-80.

Allmänläkares tumregler i primärvård – en länk mellan teori och praktik

■ »Bröstmärtor som beskrivs som stick eller hugg – då är det i alla fall inte hjärtat.« »CRP mindre än 10 – då är det virus.« »Ramlat på höften – röntgen.« »Står det ont i skulderna hos en helt opåverkad person, då tänker jag: Är det här något med stress.«

Detta är några exempel på allmänläkares tumregler hämtade från en avhandling som belyser allmänläkares beslut utifrån olika aspekter. Resultaten baseras på intervjuer med fokusgrupper, en prospektiv diagnosförskrivningsstudie och data från strukturerade telefonintervjuer.

De identifierade tumreglerna och beskrivningen om deras användning överensstämmer med beskrivning från tidigare forskning av experters kunskap och problemlösning. Tumreglerna karaktäriserades som en omedelbar och halvt omedveten kunskap, som skulle kunna kallas för tyst kunskap. Tumreglerna uttryckte både allmänläkarnas medicinska kunskaper och erfarenheter av patientarbete och kan därför ses som en länk mellan teori och praktik. Analysen av tumreglerna visade att allmänläkaren i sitt arbete förenar ett biomedicinskt med ett humanistiskt förhållningssätt. Användning av tumregler skulle kunna förklara varför allmänläkare inte förändrar sitt beteende trots ökade kunskaper efter fortbildning.

Allmänläkare i Sverige följde i hög grad vårdprogram och riktlinjer i sin antibiotikaförskrivning. Laboratorieproverna StrepA och CRP användes i stor utsträckning bland patienter med infektionssjukdomar, men också i situationer där de inte rekommenderas, och där diagnostisk nytta saknas. Gällande rekommendationer var inte lika enkelt uttryckta som de identifierade tumreglerna, vilket skulle kunna vara en förklaring till att de inte används. Variationen mellan olika allmänläkares tumregler för sinuit och långvarig hosta var stor och skulle kunna vara en förklaring till skillnader i användning av diagnoser och antibiotikaförskrivning allmänläkare emellan.

Malin André

Malin.Andre@ltdalarna.se

Avhandling. Malin André. Rules of thumb and management of common infections in general practice. Linköping: Linköping universitet; 2004.